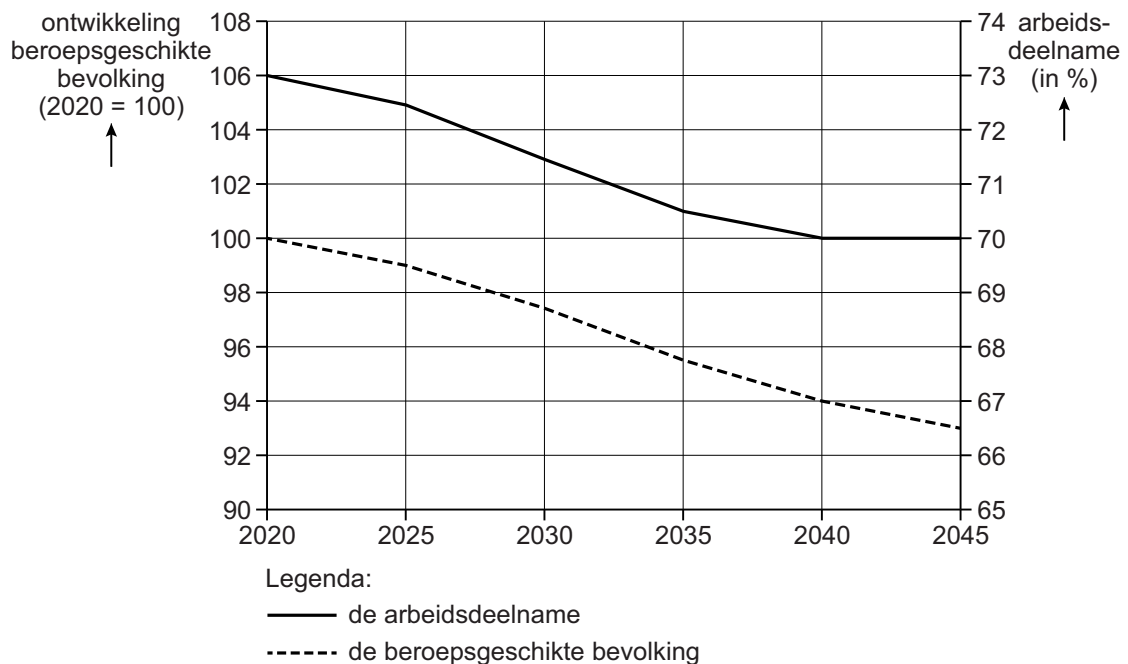

Opgave 5 Maatregelen die werken

In een land is sprake van vergrijzing en een dalende arbeidsdeelname. Veel jongeren besluiten pas later te gaan werken en veel ouderen kiezen nog altijd voor een vervroegd pensioen. Dit is voor de overheid aanleiding om een onderzoek uit te laten voeren naar de ontwikkeling van de omvang van de beroepsgeschikte bevolking (bevolking tussen 15 en 70 jaar) en de arbeidsdeelname. De overheid wil aan de hand van het onderzoek haar beleid aanpassen. Figuur 1 is afkomstig uit het onderzoek.

Figuur 1 Prognose ontwikkelingen 2020-2045

$$\text{Arbeidsdeelname} = \frac{\text{Beroepsbevolking in personen}}{\text{Beroepsgeschikte bevolking}} \times 100\%$$

- 2p 21 Bereken hoeveel procent de beroepsbevolking naar verwachting krimpt in de periode 2020 tot 2040.

In het onderzoek staan twee beweringen over de economische gevolgen van de ontwikkeling van de arbeidsdeelname van 2020 tot 2040:

- 1 “De ontwikkeling van de arbeidsdeelname in figuur 1 kan op termijn leiden tot loonkosteninflatie.
- 2 Zonder groei van de arbeidsproductiviteit kan de loonkostenstijging, vanwege het open karakter van de economie, een negatief effect hebben op de economische groei van het land.”

- 3p 22 Verklaar beide beweringen van het onderzoek.

Uit het onderzoeksrapport blijkt dat de arbeidsdeelname vooral daalt bij jongeren (18 tot 25 jaar). Econoom Van de Ven kijkt hierbij specifiek naar de hoogopgeleide jongeren die later toetreden tot de arbeidsmarkt. Zij vindt deze ontwikkeling zorgwekkend en voorziet nog meer problemen: “De dalende arbeidsdeelname van de hoogopgeleide jongeren zorgt voor een stijging van de lonen voor hoogopgeleiden. Hierdoor kan het aanbod van arbeid van de oudere hoogopgeleiden (de groep met een leeftijd tussen de 55 en 70 jaar) nu en over 40 jaar ook dalen.”

- 2p **23** Geef twee verschillende verklaringen waarom het arbeidsaanbod van de oudste groep hoogopgeleiden nu en over 40 jaar zal dalen.

Volgens de econoom moet de arbeidsdeelname van zowel de jongere als de oudere hoogopgeleiden omhoog om op de middellange termijn te kunnen voldoen aan de vraag naar hoogopgeleide arbeidskrachten. In het onderzoeksrapport staat de volgende maatregel: “De pensioenuitkering, die gefinancierd wordt via het kapitaaldeckingsstelsel, begint niet langer voor iedereen bij 70 jaar, maar nadat men 45 jaar heeft gewerkt.”

- 2p **24** Verklaar hoe deze maatregel een positief effect kan hebben op de arbeidsdeelname van zowel de jongere als de oudere hoogopgeleiden.

Door deze maatregel zal de arbeidsdeelname van de hoogopgeleiden toenemen. De econoom vindt echter dat in het rapport geen rekening is gehouden met het optreden van andere gevolgen. Ze verwacht een positief gevolg voor de houdbaarheid van het pensioenstelsel en een mogelijk negatief gevolg voor de gemiddelde arbeidsproductiviteit.

- 2p **25** Leg de verwachting van de econoom uit.

Let op: de laatste vragen van dit examen staan op de volgende pagina.